

Szerkesztőségi iroda:

Füzteza 186. sz. — Ide intézendő minden a lap szellemi részére vonatkozó közlemény.

Hirdetések elfogadtnak a kiadó hivatalban Nagy Ferenc könyvkereskedésében Gyulán.

Hirdetések díja: Egy négy hasábos Garmondsor 5 kr. — Bélyegdíj 30 kr.

BÉKES

Megjelenik hetenként egyszer minden vasárnap.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Az előfizetések bérmentesített levelekben a lap kiadó hivatalához intézendők.

politikai, gazdasági és ismeretterjesztő hetilap.

B.-Csaba febr. 11.

A bihari levél folytán e lapban kerekedett vita részleteibe vegyülni nincs szándékom, s csak annyit jegyzek meg részemről, miszerint minden institutio megbirálását csak oly feltétellel helyeselhetek, ha az institutio kora és viszonyai is számba vétetnek. Így a 48. előtti megyék is azon idők szempontjából bírálendók. A megyerendszer 48. előtt is nem maga volt az alkotmány, hanem annak csak része. A 48. előtti megyéktől azt kívánni, hogy az alkotmányt megmentették, — hogy a mai fogalmaknak, igényeknek is megfelelték legyen — képtelenség, annyival inkább, mert arra maga az alkotmány sem volt képes, mert a mai fogalmak s igények akkor még nem léteztek. Sőt állítom, hogy abban az időben parlamenti kormányforma codificálása se mentette volna meg magát s a nemzetet. Absolut rendszerek közé ékelve, azok corungens nyomását az sem állhatta volna ki.

Ennyit a vitakérdéshez.

Most az a feladat, hogy a megyék fentartásának, a nélkül, hogy a felelős kormány általuk aggatva legyen és — hogy a megyék újon állásukról tiszta fogalmat nyerjenek.

Az első feladat a törvényhozásé, a másik a megyéké.

Az utobbihoz akarok hozzászólni.

Thesiseim: *hogy a megyéknek egyik országos párt mellett sem szabad rendszeres állást foglalni*) ellenkező esetben magok fogják sirjokat megásni.*

Mi lesz a megye ezenül is? a megye ezenül is a számára designálandó jogkörön belül autonóm testület lesz, továbbá törvény, végrehajtási és adminisztratív közeg és — bárki mit mondjon, az alkotmány, a törvényesség a végrehajtás öre.

A két első feladatra nézve alig van számbavehető ellenvélemény, tagadatik csupán a megyék harmadik missiója.

Értsük meg egymást.

Voltak és lesznek esetek, hogy a fennálló kormány államesinyre vetemedik, mely ellen, tartok tőle, a parl. kormányforma sem biztosít teljesen. Fognak-e a megyék, még ha csupán adminisztratív közegekké degradáltatnának is, ily merénylethez kezet nyújtani? remélem nem.

Csalhatatlan-e, tökéletes-e valaki mihelyt kormánypolcra jut? ellenkezőleg nem épen a kormánypolcon tűnnek-e ki az egyén gyarlóságai? azt tartom az utóbbi eset áll, sőt maga a kitűnőség kormánypolcon nem-e némi veszélye az alkotmánynak... Tehát lehetséges, sőt valószínű, hogy akár tájékozatlanságból, akár tulkapásból oly rendeletek érkeznének felülről, melyek a törvényvel ellenkeznek és lehetnek speciális viszonyok, melyek a törvény végrehajtása körül célszerűség végett különböző eljárást tesznek szükségessé.

Ne legyenek a megyék hivatala, ne lenne a megyék kötelessége ily esetekben törvény értelmében fellépni... azt tartom: igen. S mit kell hogy a megyék ezen eshetőségekkel szemközt tegyenek? örködniök, ez kötelességek és joguk egyszersmind.

Fennmaradván e szerint a megyék hármass missioja, állítom, hogy e missiók két utóbbiát, mihelyt az országos pártok valamelyikéhez csat-

lakoznak, azzal assimilálódnak, magukat annak feygelme alá hajtják, teljesíteni képtelenek lesznek.

Avagy képzelhető-e, hogy ellenzéki értelem-ben felzaklatott megye pontosan adminisztráljon, és pedig az ingerültség foka szerint, ha mindjárt a tisztviselő felelőssé tétetik is? Nem fogja-e a compromittáltakat a párt minden károsodás eshetőségére evincalni....

Nem fog-e ellenzéki megye minden rendeltetkáján csomót keresni és petitionálni és az országot körleveleivel elárasztani... Ellenkezőleg nem fog-e kormánypárti megye elsimitani igyekezni a mi ellen felszólalni volna kötelessége?

Nem lesznek-e a fenálló kormánnyal ellenzékenkedő megyék, annak importunus akadályai.. tehát a megyék egy része minden időben.... e szerint nem lesznek e minden kormánynak a megyék offensionis lapisai, sőt az ellenzékiek a kormánypárti megyéknek is? Tartok tőle hogy: igen.

De ha minden kormánynak lesz panasza a megyék egy része ellen, nem fog-e utóvégre minden kormányképes egyén a megyék tarthatlansága iránt megállapodni, s fog-e a megyerendszer ama nagyobb hatalom indispositiójának sokáig ellentállhatni...? azt tartom a felelet erre csak egy lehet.

De menjünk tovább. Ha a megyék pártállást foglalnak, képzelhető-e, hogy képviselőválasztáskor, mihez a központi bizottmányt ők adják, a mozgalomnak részrehajlatlan szemlézői maradjanak...

És — képzelhető-e, hogy e szerint a képviselők a megyékre ne fussanak, azokat ne agtálják, hogy hangos pártolást nyerjenek, az ellenpártra pedig pressiot gyakoroljanak, hogy az országos teremben vereséget szenvedő kisebbség haragját a megyék termeiben ne adja ki, tehát a többséget, magát a törvényt bíralat alá ne vegye, midőn a tinta a törvénykönyvben még meg sem száradt... A képviselőt immunitás feddi, ez helyén van... de mi lesz abból, ha a többség, maga a törvény a megyében untalan bíraltatik, ócsároltatik, meghurcoltatik... Vagy mit jelentsen az, hogy a nemzet a törvény uralkodjék, hogy a törvénynek szentnek kell lenni és sérthetetlennek...

Önként értetik, hogy a változásnak maga a törvény is alá van vetve, de azt tartom ez nem annyit jelent, hogy a közvélemény minden törvényt provisorium gyanánt vegyen.

Kedvező hangulatban lesz-e a megyékre nézve a képviselők minden idők szerinti többsége, ha azok magukat a kisebbségnek így eszközül dobják oda....

Mindezekből szerintem tisztán következik, hogy ha a megyék, mint olyanok továbbra is országos pártállást foglalnak — haláluk csak idő kérdése. Nem egy jel ezt már is bizonyítja.

S a minő becses insitutiának tudom a megyéket, oly kevéssé tudnám sajnálni enyészetiüket, látván, hogy csak párti ügyekért érdeklődnek, csak aggatóznak, azontul pedig az adminisztratio, a megyei érdekek iránt érzéketlenek.

Persze a megyei álláspontot codificálni nem lehet; sőt reményem a törvény a megyéket a politikai discussióktól el nem tiltván, ellenkezőleg országos párti tusákra nekik még alkalmat nyújt. A megyék álláspontjának megtartása tehát a megyék önmérséklésétől, tapintatosságától

függ, mit én nem eszménynek, hanem gyakorlatilag igenis kivihetőnek tartok.

Az e téren kezdeményezőnek állása felette kényes s ez időszertint valóságos polgári bravourral kell bírnia, hogy az ingerült gyanura hajló vivófelek kettős nyomásától meg ne tántorodjék. De a vázlatosan elmondottak nekem oly erős meggyőződés, hogy féltvén az általam kegyelt megyét saját magától — ez, ezen nézet fejtegetésére ösztönöz ellenállhatlanul.

E tárgyra még visszatérek.**)

Reök István.

Szerk.

**) Örömlélek rajta, ha mielőbb.

Kit illet a nem-rendeztett tanácsu községek képviseleti gyűléseiben az elnökség?)

Szarvas február 12. 1870.

A „Békes“ f. évi febr. 6-ki számában S. F. ur, a szarvasi képv. testület elnök választási jogát, ezen megyei közlöny hasábjain, a megtartandó megy. bizott. gyűlést megelőzőleg szelöltetni ohajtván, szabad legyen nekem, mint megtamadott félnek e tárgyan szerény nézeteimet előterjeszteni.

Hogy kit illet a nem rendezett tanácsu községek képviseleti gyűléseiben, s így Szarvason is az elnökség? úgy hiszem, hogy miután arról a törvény tüzetesen nem rendelkezik, s e tekintetben egyedül illetékes a megye bizottmánya, és miután ugyanez szülője ezen képv. testületeknek: első helyen és pedig természetes és törvényes elnöke csak is a jár. tisztviselő, mint a megye bizottmányának közge és képviselője; másod helyen pedig, a midőn a községi bel- és gazdasági ügyek tárgyaltnak, jogosan csak is a község által szabadon választott bíró elnökölhet.

Ugyanis a jár. tisztviselő, már felügyeleti jogánál fogva közigazgatási tekintetben az egész járásban elnök, és a hányszor szükségét látja annak, hogy a képviseletet összehívja, vagy erre a felsőbb hatóság által utasítva van: kötelességszerűleg mindenkor ő ül az elnöki székben. Mert ha a gyűlésben nincs jelen, ez eredményről csak írásbeli értesítést kap: ez esetben a közs. képviselők kisebb részének véleményéről tudomással nem birhat, s felterjesztendő véleményes jelentése hiányos, egyoldalú. Itt tehát az elnöki jogot nem „arrogálja“ mint S. F. ur állítja, hanem a joggal él, mely jog a megye közönségeé, s melyről egyes tisztviselő le nem mondhat. Ezen jog magában az alkotmányban s a megyei rendszerben gyökeredzik.

Ebből kifolyólag természetesen következik az, hogy a képviseletben a község feje, a bíró az elnök, mint a felelős községi organum. Ennek szükségét maga a községi élet approbálta már, mert volt eset, hol a választott képvis. elnök és a község birája közt kellemetlen surlódások támadtak, s az uraság kérdésének vitatása miatt a község ügyei háttérbe szorítottak, a közügy szenvedett.

S minthogy Szarvason néhányan, a közs. képviselet első s alakuló közgyűlésében, mielőtt a képviselők állomásaikba beiktattattak s meghittettek volna, — a jár. tisztviselőnek főnebb beigazolt elnöki jogát kétségbe vonták, a képviselők közül S. F. urat elnökül kikiáltották,

*) Elismerjük, hogy így jó volna; de már magánál az emberi természetnél fogva kivihetőtlennek tartjuk. Szerk.

Mellékletül: a gyulai „torna és tűzoltó egyesület“ sorsolási jegyzéke.

határozatilag kimondatni kívánták, hogy a képviselőtestület a város tanácsa felett áll, s ez mindezekben feltétlenül engedelmessé tartszik: miután a törvényes rendnek ekénti felbontásával az elnöki ismételt felhívásra a napi tárgyra térni vonakodtak, — igen természetes volt, hogy az elnök ezen urakat rendre utasította, s mint-hogy ekkor sem tágítottak, a gyűlés feloszlásán felül, elnökiileg arra is kelle őket figyelmeztetni, hogy végre — „mint rendbontók — tisztí vizsgálat alá fognak vétetni, s megfenyítettetni.“ Ezen fenyegetőzés az 1848-ki 90. számú határozat végszávaiban foglaltatik.²⁾

Ily jelenetek után — ha Szarvason a képviselőtestületben választott elnök lenne, — a köztig nagy kárával újabb surlódások idéztnének elő. Mert vallják be az illetők őszintén, hogy Szarvason a *községi autonómiát* annyira imádják, hogy e tekintetben tullejtással a „szélső balban csoportosulnak; vallják be, miként a megyei szerkezet irányában ellenszenvvel viseltetnek, s a megyét — mely az alkotmánynak eddigi védbástyája — kellemetlen községi gyűlésnek tartják; vallják be végre, hogy a bírósálasztás eredménye nem kedvök szerinti lévén, a törvényesen elválasztott bíró személye ellen kívántak demonstrálni. Mindennek pedig jó következménye nem lehet, mert az actio reactiót szűl. —

És most elemezzük a választott elnök jogát. S. F. ur ez 1848. május 8. 90. számú mbiz. határozatnál, marad, mert ugymond ettől eltérőleg a megye mindedig nem intézkedett. — Én pedig ellenkezőt bizonyítok.

1848. után szomorú korszakot élünk. Békésmegye bizottmány 1860. dec. 11. 10. sz. a. a „főispán ur előterjesztése folytán legfontosabb s legsürgetőbb teendői egyikévé tüzte ki a községi rendezést. Ennek megtételére a jár. szolgabírót utasítá. Gyula, Csaba, Békés és Szarvas városok saját rendezhetési jogát épségben hagyta.“

Ezen megye bizottmány 1860. dec. 29. 53. sz. a. a jár. szbirák által megszavaztatta ezen négy város választó képes lakosságát, akarja-e a rendezett tanács felállításával járó terheket önként elvállalni? Gyula, Csaba és Békés úgy a hogy rendezték magukat. Szarvas e jogáról lemondott.

A rendezett tanácsú városokban előfordult

TÁRCA.

A civis tárca-levele a tornászbájlról.

Hosszas szünetelés után ugyan miről írhatnék érdekesebből, mint a hosszas készülődések után, ez idei farsang derekán nemcsak létesített, de általában mondva jól is jövedelmezett s becsületesen végig is táncolt tornászbájlról. — Háttérbe kell emellet szorulni, még legkedvesebb témámnak, a város dolga szapulásának, annál is inkább, mert új biránkba volt annyi generositás e célra még a városháztermét is, minden mellékhelyiségeivel együtt átadni az irodai fő- és alszemélyzet végzetetlen örömeire.

Ha azon emberek közé tartoznék, kit a művészet bájjai a természet bájjai felett érdekelnék, egy oly kacskaringós ékes nyelvvezető levelet tudnék penderíteni, hogy becsületére válnék még a fővárosi legolvasottabb divatlapoknak is; sőt ha ezelőtt mintegy három évtizeddel levelező lettem volna, még „Lazi“ szerkesztő úr is szívesen vette volna fel soraimat a „Honború“ — akarom mondani a — „Honderűbe.“

Azonban, mint a későbbi kornak gyermeke e megtiszteltetéstől elestem, és mert mindenki tudja, hogy a költő szép szavai szerint:

„Mit all' mein Leiden, all' mein Sehnen
Bin ich an uns're Zeit gebannt.“

csak a legujabb, kétségtelenül haladást tanúsító eseményeknél maradok.

Tavall még, de azért nem régen, úgy „Kristkindli“ után, egy szép papírra nyomtatott levél érkezett hozzám, — szokatlan volt ez előttem, már azért is, mert hozzám csak olyan három iv egy réz krajcár levelek szoktak érkezni, — a melyben az én kedves oldalbördémat per „Nagysád“ titulálták. Ez első hírnöke volt a már mulandóságba átbaktatott „tornász bálnak“, felszólítatván illetőleg felkértevé benne, hogy e sorsjátékkal egybekötött előttiünk új, de nemes és hasznos célhoz ajándékkal járuljon. — No asszony! ha téged a sors és korunk kórsága ily címre emelt, akkor nekünk csakugyan válnunk kell, mert én soha sem akarok sem több, sem kevesebb lenni, konok civisnél, a ki munkával keresi ke-

kellemetlen esetek, azon meggyőződésre hozták a megy. bizottmányt, miszerint szükséges oly rendszabálynak kiadása, melyből a rendezett tanácsú városok hatáskörüket s a megyéhez viszonyukat tisztán felismerhessék. Ez ökből 1861. május 27. 406. sz. a. küldöttséget nevezett ki, melynek rendezési munkálatát u. a. évi aug. 15-én 1139. sz. a. elfogadá. s 1848. 90. számú határozata mellőzésevel érvényre emelék.³⁾

A szarvasi járásban Sz. András és Öcsöd községeket a szolgabíró rendezé. Ezt a megye 1860. dec. 29-én 38. sz. a. helybenhagyá. Szarvas községnek rendezése a lakosság határozatától tétetvén függővé.

Mi történt tehát Szarvason? miután a város, rendezési jogáról lemondott, a megye bizottmány, a szbirói jelentés folytán, 1861. 1433. sz. a. a város ezen visszalépését tudomásul vette, de a megye egyuttal „elvárta, hogy Sz. városa, kedvezőbb idők beálltával, őt megillető alkotmányos jogával élni fog.“

Szarvas városa azonban ezen jogával nem élvén, mint nem rendezett tanácsú község, a kisebb községek közé soroztatott, s így lett olyan-ná mint Bánfalva vagy más kisebb községek. Ez egyébiránt tisztességes állapot, s demokratik-elvek alapján ezt restelleni nem szabad.

Ugyanazon időben alulírott lévén szerencsés a megyei közönség bizalmából a szarvasi járást igazgatni, Szarvas községét, és különösen képviselő testületét ennek beleegyezésével akként rendeztem, hogy fentartva a megyének törvényes befolyását, a képvis. testület gyűléseiben, a nép által szabadon elválasztott bíró elnököljön.

Ezen legutóbbi rendezés, a megyei bizottmány által 1861. évi 39. számú határozattal helyeseltetett, helybenhagyatott, s erről a szarvasi jár. szbiró értesítettet.⁴⁾

Ezen rendezés állott fenn mai napig. A midőn a szükség kívánta, a szbiró elnökölt, külön esetekben pedig, soha nem választott elnök, hanem a nép által választott bíró.

És ezen törvényes állapotot tartottam fenn e folyó évben, és fentartandom, míg a megye nagybecsű bizalmából e járásban a megye képviselője leszek, s míg a rendezés tekintetében másként nem intézkedik.

Ezekből tehát kitűnt, hogy S. F. ur által idézett 1848. évi 90. számú határozat, a későbbi határozatokkal meg lőn változtatva Szarvas vá-

nyerét, — Azonban feleségem lecsitított: „hadd el, lelkem! ez divat.“ — És ime az asszony, a ki szolgálója megrögzött szokásának, nem tudja megbocsátani a „tenszasszony“ címet, egyszerre felesapott „Nagyságos asszonynak.“ — Sőt mi több még engem arra is rávett, hogy bálba menjek, engemet, a ki a kakással már nyugovóra szoktam szállani korunk szokásának ellenére. Sajnálom hogy a világ forgását Galilei találta fel, mert feleségem e kapacitáló szavai után én lettem volna világhírűvé, az igaz, hogy néhány századdal később; de jobb későn, mint soha.

Tehát a várva-várt reményteljes nap eljött. Elővettem az ösöktől öröklött diófa almáriomból a multnak legszebb óráját tanúsító sujtásos atillat; felhuztam a zsinóros nadragót, a melybe „cum sociis“ belefértem volna, meg levén az már egy évtizeddel ezelőtt úgy teremtve, hogy hering termetem ha valahogy a sors különös kegyelméből bővséget találva nyerni, is beleférjen; kifizitattam a kordovánt Kutschera bácsitól hozott extrafám négy krajcáros subixxal úgy, hogy még a cirnos is megmoshatta volna magát benne; a dédapától öröklött ezüst sarkantyút is rá akartam veretni, de ki tehet róla, zálogba volt. És mert nagyságos asszonynak nem dukál gyalog járni, tehát befogattam, nem az én, de a gyulai egyik omnibus lovait, s úgy mentem a bálba. — Ki volt nagyobb ur nálammál? — Ugy hiszem hogy én, a kinek a sors sem kocsi, sem lovat nem adott, mégis kocsin ment. — Vágyaink helyére érve felmutattam a Fil-láry druzsnál vett két stemplis pakszust két piros bankót adtam érte, de megmondtam előre, hogy soká ne tartsa, mert nyakunkra csinált dícsőségük koszorúja her vadóban van. — Onnan az általam nagyon is jól ismert zöldasztal termébe utasítottak, de a gunyát le kellett előbb rakni; én ugyan hamar ráakadtam a „günyszállodára“, tudtam, hogy nem lehet másutt, mint a város pugilláriusának, a gazdának boldogult Jóska bácsi által téglával padolt szobájában; de bezzeg az én nagyságos asszonyom hová rakja be ő az ő korpapénzen vásárolt jóságát? Ez már nagy kérdés volt. A rendezők el voltak foglalva a nyerevény tárgyak szemlélésével. Hogy lehetett volna tőlök utbaigazítást kérni! De én, mint azon a helyen járatos ember azt mondtam neki: „menj a város igazságának szobájába, hát ha ott a te igaz jóságod is nyugtot talál.“ — És úgy tett a miként mond-

rosa rendezését illetőleg. Hogy más községekben a helyi viszonyokhoz mértten tán más intézkedés tétetett: ez az 1848. 24. t. cz. 3. §-ból folyt. —

Ítéljen tehát a szarvasi állapotokról a megye közönsége.

Kollár János.

- 1) Jólehet e cikkben kifejtett nézeteket nem osztjuk; mindamellett annak közlését kötelességünknek tartottuk s hason esetekben kötelességünknek fogjuk is mindenkor tartani. Eme cikk a lapunk ez idei 6-ik számában megjelent s a mi nézeteinkkel is megegyező közlemény előfogatásával foglalkozik. S így ennek közlése által lapunk t. olvasóit az ellenokkal megismertetni s a feltett kérdés tisztázását leginkább előmozdítani van alkalmunk. Szerk.
- 2) A szbiró a csend és rend fenntartásáért felelős. Ebből folytak ki az idézett 1848-ki 90. számú határozat végszávai, melyek helyesebben ezek: a szbirónak a népgyűlés tárgyát és célját mind a képviselőtestület mind más egyesek is előlegesen bejelenteni kötelesek, s ki e határozattal ellenkezőleg esz-lekednék, rendbontónak tekintetni s fenytetni fog. Szerk.
- 3) Mert ama küldöttség csak a városi rendezett tanácsok hatásköre és a megyéhez viszonyának és pedig a fennálló törvények és régi törvényes gyakorlat alapján leendő körvonalozására lett kiküldve, az. ily értelemben is készíti el javaslatát s a megyei bizottmány egy ily értelmű javaslatot fogadott el 1861. 1139. sz. határozatában: — következik, hogy ha ez intézkedés által meg is változtatott az 1848-ki 90. sz. határozat, ez csak rendezett tanácsú városokra állhat. E 90. sz. határozat többi része a kérdéses intézkedés mellett is még sértetlenül fennmaradhatott; a mint hogy fön is maradt. Szerk.
- 4) E határozat valóban ezt tartalmazza. Csakhogy ama rendezés abból állott, hogy Szarvas városa ideiglenes előjárói — a belső és külső tanács — megválasztattak. Legalább a szbirói jelentésben, mint mire az idézett határozat keletkezett, a képviselő testület elnökségének kérdése megemlíteni nincsen. De még igenleges esetben is — kivételes körülmények kivételét idézhetnék; azonban a kivétel még nem szabály. Szerk.

Vasárnapi levelek.

V.

Szabad államban, a melyben nem egyes, bármily magasan álló embernek „sic volo, sic jubeo“-ja, hanem a polgárok többségének akarata dönt, csak addig tarthatja fenn magát valamely institúció, míg azt a közvélemény támogatja. Ha tehát ilyen államban, a minő hál' istennek a miénk is, valamely institúciót, a minő, a szabadalmazott és dugazdag kath. főpapság, megakarunk szüntetni, és pedig megszüntetni az állam minden megrázkódtatása nélkül; alig tehetünk célszerűbbet, mint ha ezen institúciótól a közvéleményt elvonjuk, azután pedig ellene fordítjuk.

Azonban én a közvélemény alatt nem a dudu módjára, idegen nyomás következtében adott hangot, nem a sajkó-féle utánkiáltást, hanem az egyéni nézetek azon összavágó, önkényes nyilvánulását értem, mely tén-mad akkor a midőn valamely dolgot többen, önnállólag

tam, és az ő korpapénzen szerzett jóságára nyugalomra talált. —

Igy szépen rendbe hozva a rendbehozandókat, bemen-tem Themis csarnokába lassan és ovatosan, hogy — mint gondolám — kicsiszolt pallóján az emberi bölcseségnek signumát, az ortt valahogy egy véletlen lépés által be ne horpasszam. — Ovatoságom felesleges volt, mert azon az ékesen díszített padlózatán ugyan könnyen utólérhette volna akármelyik hitelező az ő adását, ha az operenciás tenger is választotta volna el őtet. — A vikszerű ugy látszik sem Gyuszi bátyánktól nem kapta a boldogult multban, sem Popp fettertől nem vette a jelenben a vixet.

Köszvényes ember lévén, nem verhettem össze a kordovánt, csak úgy sunnyogtam tehát a díszes vendég-sereg között, egyiknek örömen örülve, másiknak bánatán sajnálkozva úgy a mint a perc magával hozta, és az illető épen kívánta.

Legelőször is szemembe tűnt Castor és Pollux.

Ha a költészet geniusa ihletett ajkait hozzám érintette volna, elégiát énekelnék dícsőségükre, a mely ilyeténkép kezdődnék:

„Tar koponyáikon a csillár visszfénye sugárzik.“

Nem vagyok költő; füzfa diák voltam teljes életemben. Az egész Poeziból csak 2 vers ragadt rám

„Sic vis non vobis, fertis aratra boves“ és

„Deficiente pecu — deficit omne — nia.“

Az első a reményteljes sarjadék tette igazsággá, a másodikat pedig még a mult évi financ krízis előtti időből bátran datálhatom.

Különben Castor és Pollux természetben egyek voltak ugyan; de divatban nem. Ha Nestroy a német Posse hőse még élne és látja őket, kétségtelenül gazdagította volna a német irodalmat és Karl színházat egy a magyar életből merített ily című darabbal: „Castor im Frakk und Pollux im Dolman“ grosse Posse mit ungarischen Nationaltanz. — Ezt már aztán magam is meg-néztem volna Bécsben, noha Gyulán in natura láttam.

— — — — — Szép dolog a leleményesség! — — —

Van nekem egy igen-igen jó barátom, áldja meg őtet az isten szivemből kívánom, — szeretem is őtet mint lelkemnek felét.

közvetlenül vizsgálván, minősége felől nagyobb részünk egy véleményre vergődött. Igaz, hogy az ily vélemény is lehet hamis, de mindenesetre közvélemény.

De mielőtt közvetlen vizsgálatról van a szó, mint a közvélemény alapjáról, azonnal mondván az is, hogy közvélemény nem mindenütt, hanem csupán ott lehetséges a hol a polgárok értelme az ítéletre megérlelve, ismeret köre az állam institúcióira kiterjesztve van; tehát ahol a polgárok annyira kiműveltek, hogy műveltségük segélyével saját lábukon járhatnak.

E szerint valamely elavult, de mélyen gyökerezett állami institúció békés eltörlesének, illetőleg a közvélemény ellene fordításának egyedüli feltétele: művelni a polgárokat.

A „polgár” szót legtágabb értelmében veszem.

Korántsem jut eszembe az állam minden egyes polgárát a műveltség ugyanazon, talán épen tudományos fokára eljuttatni akarom, mert hisz az lehetetlen, szükségtelen, sőt káros volna. Lehetetlen, mert a legtöbb ember művelődésének sok egyéb akadályon kívül már maga az idő hiány is áthághatlan határt vet; szükségtelen, mert az életnek különféle serege szerint különbözők levén a szellemi eszközök is, közülük csak azokat használhatjuk, melyek épen a mi foglalkozásunknak szolgálnak; káros, mert a sorunk felet való műveltség inkább elterjedtet, inkább elvon foglalkozásunktól, sem hogy ezt gyümölcsöztetné. Ebből kitetszik, hogy a műveltség fogalma viszonylagos. Én műveltség alatt általában a tudás és tehetségnek — scire et posse — azon összhangzatos együtletét értem, mely szerint elméleti ismereteinket a gyakorlati életben helyesen alkalmazni, a gyakorlatot pedig az elméletre vissza vinni tudjuk. Miután a polgárnak nemcsak mint kenyérkeresőnek, de úgy is mint az állam, mint a társadalom, mint az egyház tagjának vannak teendői: világos, hogy a műveltség őt megillető fokát még a pusztán szakbeli-éggel nem, hanem csak akkor érte el, ha műveltsége egyszersmind általános emberies, vallás-erkölcsös, nemzeti is. Ily értelemben műveltnek lenni annyit tesz, mint helyesen fel fogni, helyesen érezni, helyesen akarom. Az ily műveltség multhatlan eredménye az értelmes, sikeres munka, tehát az anyagi függetlenség; a tiszta, nemes gondolkodás, tehát a társadalmi és polgári teendők okos és szabad irányítása. A mely államban a polgárság zöme, mely nálunk közvetett törvényhozó, ily műveltségű közép-osztályú lett; a hol az emberek műveltségök egyformaságánál fogva nagy számú tárgyakat ugyanazon szempontból tekintenek, rólok ugyanazon véleményben vannak s általában bennök hasonló körülmények hasonló benyomásokat s gondolatokat szülnék; a hol egy felől a személyes ér-

demnek tisztelése, másfelől a közjónak előmozdítása az ember egész gondolkodásának logikai következménye: azon államban minden oly nyilvános, korhaft institúciónak, mely a megváltozott körülményeknél fogva eredeti céljának többé meg nem felel, — mely az ország anyagi és szellemi kárával csak egyeseknek nyújt kellemes sine cura-t. — melyben az ország nevezetes része apáinak igaztalan üldözését, önmagának elvileges ellenségét látja — ily institúciónak a kath. klerusnak, mint föld-birtokosnak, fennmaradnia lehetetlen. Hisz' mivel embernek már kevesebbre nézve nem lehetnek egy véleményben, minthogy köztök igazság legyen. Igazságnak tarthatnák-e maguk a művelt kath. hívek is, hogy ugyanazon haza ugyanazon terheit viselő gyermekeinek egyik csoportja szájától szakítsa el a falatot, hogy azzal valahogy egyházat tengethesse, míg a másik milliókat jövedelmező, az állam tulajdonától kiszakított földterületeknek birtokosa? Bizonyára nem; nem már azért nem, mert ezen milliók nem az egyház, hanem az egyházat uralgó főpapság javára fordulnak.

Azonban az ily műveltség nem terem magától, nem még a mai, olyan népiskolák által sem, melyek tanterve ezen vezérelv sulya alatt férceltetik össze: „a valásból minél többet, minél több órán át tanítani.” Mintha biz az ember az iskolából egyenesen az égbe menne! Mintha biz a földön épen semmi dolga sem akadna! Az ily iskolából kikerült gyermekek sem annyi ismeret anyagát, sem akkora értelm fejlettsége nem lehet, hogy ezek a további önművelésben segélyül szolgálhassanak; niből szükségszerűen következik, hogy a műveltségnek őt megillető foka felé nemcsak nem halad, sőt elfeledvén lassan-lassan azt a csekélységet is, a mit tudott, csakhamar leszáll körül-belől azok színvonalára, a kik soha semmit sem tanultak. — A vagy a már meglevő közép-iskolák hozzák meg a keresett általános műveltséget? Nem véve számba ezen iskolák sem irányát, sem erejét, legyen elég csupán azt jegyezni meg, hogy ezen tanodák összes tanulói, még pedig a legújabb hivatalos kimutatás szerint (A közoktatás statisztikája. Barsi. Pest, 1869.) 31, 991. Ha ezen számot az ország lélekszámával arányba hozzuk, alig szorítunk ki belőle csak 1/1000-t is. Pedig mennyi a férgese ennek is! Pedig mily kevés képző befolyással vannak a népre még a nem férgesek is!

Miután mostani tanintézetek nem elég széles ut a főnebb megjelöltem nép-műveltséghez; miután ezen műveltség valamin minden időszéri reformnak, így az egyházi javak kérdése csendes megoldásának is elengedhetlen feltétele: szükséges olyan iskolákra törekednünk, melyek a nemzet zömét nagy mértékben felöltve, ezt a

későbbi önművelés eszközeivel kellőleg ellássák. Ily iskolák kitalálása felett, hál' istennek! ma már nem kell a fejünket törnünk; készen és előttünk vannak az 1868. 59—79-ik §-okban, különösen a 74-ikben mely a polgári iskola tantárgyait szabja meg. A ki az itt elősorolt tantárgyakon a múlt évi szeptemberben megjelent minis-terialis beosztás szerint, ügyes tanítók vezetése alatt keresztül ment, az bizonyosan akkora értelmi fejlettséget oly értelmi neveltséget s annyi ismeret anyagot visz magával az életbe, hogy foglalkozásainak elintézése, költelmeinek teljesítése s jogainak élvezése körül senki jár-szalagjára sem szorul; másfelől akkora képességet és kedvet a kínálkozó művelődési eszközök használására, hogy az iskolából hozott műveltségét nemcsak elpárologni nem engedi, sőt a folytonos hozzátanulás által nap-ról-napra szélesíti. A polgári iskolák útján tehát igenis képződhetik egy értelmes önálló polgári osztály. Így állván a dolog, azok, a kik a nép felvilágosulásától saját érdekeiket nem féltik, alig tehetnek valami jobbat mint-ha a polgári iskolák különben is törvény parancsolta fel-állítását erejük szerint elősegítik.

De a tetőn kezdeni építkezni kábaság lenne. Építsünk bármennyi polgári iskolát, szereljük fel azokat bármily pazarul, lássuk el a legügyesebb tanítókkal; feladatukat mindaddig nem fogják megoldani, míg az elemi iskolák kellőleg előkészítet tanulókát nem adnak nekik. Hisz' az csak nem szorul bizonyításra, hogy készületle-nül jöven a tanuló a polgári iskolába, két eset közül egyiknek be kell következnie: vagy szoros tantervé-hez alkalmazkodik az iskola, s ekkor érthető a tanu-lóra nézve, — vagy előbb befolyoztatja valahogy az elemi iskola lyukait, aztán megy át saját terére, s ekkor nem végezheti be, legalább jól nem, saját tárgyait. Mind-egyik nagyon rossz. S mikor van a tanuló a polgári is-kola számára előkészítve? Ha, kilépve az elemi iskola negyedik osztályából, 10 éves korában „biztosságot és alaposságot tanúsít: értelmes és folyékony olvasásban; nyelvtanból az alaktan főbb részeinek, az egyszerű bő-vített és összetett mondatok ismeretében; feltűnőbb hi-báik nélküli, sőt olvasható dictando írásban; a tízes szám rendszer tudásában ezerig, négy alapműveletben egész és közönséges tört számokkal.” Ezek a minister szavai, mert ezen mérték folyománya az 55-ik §-nak. Már most kér-dezem azokat, kik a tanügyet figyelmükre méltatni nem restelnek, s kik egyuttal illetékes ítélek is: ismernek-e olyan felekezeti elemi iskolát, melynek negyedik osz-tálybeli tanulói — feltétlenül, hogy az iskola osztályozva van — ezen mértéket megtűnők? Én, noha módomban van a legkülönbözőbb iskolák eredményét szemlélni, nem ismerek; nem ismerek még az ez idő szerint legjobbak a zsidó iskolák között sem. Attól tartok, hogy nálamnál vigasztalóbb helyzetben, kivéve netalán itt-ott egy-egy várost, e részben mások sincsenek. Némely optimista erre azt mondja: a XXXVIII-ik t. c. hatása alatt jobba lesz a dolog ezután. Adja Isten, de — nem hiszem. El-tekintve a debreceni hirhadt határozattól, hogy nyilat-kozott e hatás általában a felekezeteknél? Csupán azt említem meg, amit önmagam vagy olvastam, vagy hal-lottam, vagy láttam: örömmel üdvözöljük a közoktatá-si törvényeket, de, mivel ezek netalán a vallás és egy-ház ellen irányozvák, maradunk a felekezeti iskolák mellett; tisztelettel fogadjuk a tanfelügyelőt, résztveszünk a megyei iskolai bizottságokban, de ezek hatását a fe-lekezeti iskolákra ellensúlyozzuk; a törvénytiszta tan-tárgyak szükséges voltát belátjuk, de azért 1869-70-re a következő tanterv állapítatik meg: ének, káto, bib-liai történet, egyháztörténet, szám, olvasás, írás, — ter-mészetesen óra beosztás nélkül; tudjuk ugyan, hogy a tanító fizetésére vonatkozó törvény bennünket nem illet, mindemlétt még ennek a) pentja iránt is gyengéd figyelemmel vagyunk, igyekezzünk a tanítót 300 frt fizet-sénnél többel nem terhelni. Az ekkép nyilatkozó feleke-zeti szellem alig jogosít fel bennünket azon reményre, hogy ma-holnap a felekezeti iskolák is kényelmes hidul szolgálhatnak a polgári iskolába. Egészen más a közsé-gi elemi iskola; ennek tanterve a polgári i-koláéval le-menőleg egészen összevág; ezen tanterv megnyírbalásá-ra a községi iskolaszék jogosítva nincs, keresztül vitel-ért felelős; ez tehát a polgári iskolának biztos előkészí-tője.

Az eddig mondottakból következők: a felekezetek kö-zötti teljes egyenlőségnek feltétele a valódi közvélemény; a valódi közvélemény feltétele a nemzet zömének mű-veltsége; ezen műveltségnek feltétele a polgári iskolák; ezek feltétele a községi iskolák. Ha ezen okoskodás va-lamit ér, ugy annak, ki az 1848. XX. tcz. 2. §. érvé-nyülését ohajtja, ohajtania kell a községi iskolák alaku-lását is.

Hogy ezen okoskodást a kath. főklerus nem tartja képtelenségnek, mutatja egri, budai stb. viselkedése; hogy a protestánsok meg épen a felekezeti iskolák fen-tartása által nyitnak rést autonóm erősségökbe, arról tessék gondolkodni.

Szép fiatal felesége van, meg is áldotta az isten az ő szorgalmuknak gyümölcsével, áldja meg továbbra is magam is ohajtom.

Hej híres táncos is volt az én kedves barátom, és kedves ember az egész világ előtt, nem volt lagzi a hol ő nem lett volna a vőfély — in illo tempore. —

Készült is tornászabába a mióta neszét vette a dolognak. — Majd megmutatja ő az ifjuságnak, mint kell a bokát összevern, ha mindjárt csemetével áldotta is meg a sors az ő fáradsalmának gyümölcsét.

Ki is akart tenni magáért; — egy ilyen multság nem csak egy éjszakát, de még egy új nadrágot is megérdemel, csak a nadrág magyar nadrág legyen. — Megrendeli a nadrágot. De fán legyen, olyan, hogy még az angyalok is örüljenek rajta. Ezt sugá remekbe készített atillája udvari szabásának az ő fülcibe, ki melleleg le-gyen mondván művészetének tökélyét annyira vivé, hogy bátyám uram szerint nem is emberi kéz varhatta azon atillát. —

A nadrág el is készült, épen a bál kezdete után egy fél órával. Hozza nagy örömmel ő ollósága. — Az én kedves barátom gyönyörű dicsőnekeket zengedezett mű-vésze pontosságáért, a melyek csak akkor érték el a magas C-ét, midőn az ő jól megáldott termete nem volt képes keresztül bujni azon.

De az én kedves barátom leleményes ember; előveszi a sutba dobott pantallóját, ráhuzza a csizmát, magára veszi a szabó művészetet non plus ultráját, a hosszú at-illát és elmegy a bálba; — és mi több nem is vette volna észre senki, ha ő maga nem dicsékszik vele.

Ilyen leleményes ember az én kedves barátom, sze-retem is ötet, áldja meg a jó isten!! —

Ni ni, de csak most veszem észre, hogy a mit előre kellett volna tennem, hátra teszem, szerctném jóvá ten-ni hibámat, ha nyomdászunk oly udvariatlan nem len-ne, de ő correctiót kéziratban nem tűr, pedig ötet nem szeretném megharagítani, mert adnotatiókkal kísérné le-veleimet.

Menjünk tehát által a hölgyvilágra.

„Mi szépek voltak ők, mi szépek.....!”

látam a természet mellett az egyszerűséget és a művé-szet mellett a fényt, s a nélkülözhetetlen uszályt a de-

mokratianál is képviselve. — Hja hiába! divat, annak pedig még a republikanus is hódol. — Az udvarlók ne-gédes alakjai az uszály előtt tették a szépet, — az aj-tófélhához támaszkodva. — Egyszerre felpattan a terem szökőkútja szétlővélve sugarait, és általuk meglehető-szósát képezve. Érdekes volt nézni a rendezők futkosá-sát; — de mielőtt segítség érkezett volna a bajt elhári-tandó, már elhárítá azt a sétáló hölgyvilág uszálya.

Mondja aztán valaki, hogy ez nem célszerű divat!

Láttam a tüzoltók commendánsát is, a mit füle mel-lett sugdostak, azt én hallottam, de ő nehezen; én csak azt mondom nekie:

„Si fueris Romae, romano vivito more.”

Szünóra alatt az én kedvesen ápolt gyomromat meg-töltendő, megnéztem Bachus csarnokát is; ott láttam a jobboldali apának jól megtermett baloldali fiát, a ki a Lónyai-piculát csak az apja zsebéből ismeri, dudolva:

„Három cigány legény hegedül,

Csak magam járom egyedül.”

Szünóra után elmentem az előcsarnokba, hogy a ren-desen 3 óra hosszáig tartó cotillont végig aludjam. El-merengve az ott kiállított tárgyak fényébe épen azon gondolkoztam, melyik pamlagom nyujtsam Morpheusnak adómat, előkapott Szakál bácsi, ki hasonló sorsra lévén kárhóztatva, végig beszélt velem az egész cotillont, a mely az egyszer csak 2 óra 59 percig tartott; — és mi több e hosszú időn át még nem is politizáltunk.

Ekkor katonás ember létemre azt mondtam az asszony-nak: „indulj” és haza hajtattunk a más jószágán, és nagyot aludtunk, csak reggel 8 órakor ébredve fel a mult dicsőség mámorából.

Mielőtt azonban elindultam volna, még egy bucsupil-lantást vettem a fényre, mely szememet kápráztatá; e bucsupillantást Mózes egyháza esillárjának pókjai ész-revették és utánam peregték e néhány szót: „Civis! add át köszönetünket a diszitőknek, hogy bennünket ez éj-szakán is csillámló helyeinken békével hagytak!!”

Ilyennek találta a gyulai tornászbalat hízelgés nélkül a civis.

Vidéki levelezés.

Oroszára február 13.

Ott hagytuk el, hogy a cassinóról fogunk szólni. Nehány hét előtt nem tudta az ember, van-e Oroszára cassinó vagy meghalt. Egyszerre megíjodva kelt ki hamaiból. Most több mint 150 rendes tagot számlál 6 frt. tagdíjjal, és átváltozott polgári cassinóvá. Hogy ennyi tagja van, mennyi soha sem volt, örvendetes jelenség; de polgárvá lett változása haladás jele-e? — Ha ellentétét akarja kifejezni az uri cassinónak, akkor nem haladás, sőt valami indokolatlan reactio szüleménye, mert Oroszára uri cassinó nem volt, és nincs, annak mindig voltak szoros értelemben vett polgártagjai: kereskedők, iparosok, földművesek, és bár az ugynevezett honoratiorok nagy többségben voltak, eszökbé sem jutott egyetüket honoratiorok vagy urak cassinójának nevezni, ha ezen badarságot elkövétték volna, nem tűnének fel annyira, ha most, midőn a többséget polgárok képezik, a név polgárvá kereszteltetik. Tágabb értelemben polgárok vagyunk mindnyájan és honfiak, épen azért a cassinónak polgári mellék neve ép oly gyarlóságra mutat, mintha a honfi, vagy honfi nevet bigyesztenék elébe. Nem mondom én hogy az ily elkülönzési törekvésekre előbbeni időkben a honoratiorok némelyike is okot nem adott, de hagyjuk ezt, szolgáljon vigasztalásunkra, hogy cassinónk ha úgy halad mint indult, ha fényes nem is, de tömör és állandó maradhat.

Sok változaton ment ez ügy keresztül, volt idő, midőn némely tagjai erőlködtek fényessé tenni, de a fényt a honoratiorok magukban nem voltak képesek előidézni, a polgárok legnagyobb részének pedig előre káprázott szeme a keletkezendő szokatlan nagy fénytől s nem jártul hozzá, és így nem csak hogy a fény be nem következett, sőt több a lenni és nem lenni közt tengett az ügy. Akkor aztán azt gondolták ki némelyek, lehetne tán a casino személyében kettős, állagában egy, ugyanazon fedél alatt, no ez volt a legneveltségesebb, éretlenebb eszme a cassinó egész eddigi életében: honoratiorok külön két szobát foglaltak el 12 frt. tagdíj mellett, a polgárok közvetlen szomszéd szobában zártajttal elkülönítve fizettek 6 frt. tagdíjt, mintha a honoratior okvetlen pénzesebb is lett volna. Két teke asztal volt, kétszeres költséggel fenntartva. Tévedne ki e különködés okát egyedül a honoratiorokban vélné megtalálni, itt is ott is sok hiba volt, mert midőn később az elkülönző ajtó feltártott, a polgárok nem át — hanem elszívárogtak, és külön kört alakítottak, mely a cassinó tagok számára néve, nagyon tul szárnyalta, de mulatságaiban kezdett fajulni, játszott kártyázott minél többet, olvasott, társalgott minél kevesebbet, s enyésztenek indult.

A mult évben, elvégre 10—12 honoratior azon szerencsés ötletre jött, a fogadónak egyetlen szobácskájára szorítkozva klubot alakítani. Ez megtette hatását. A polgárok látván, hogy bizonyos urak a cassinó eszméjét elvetve magokat izolálni törekcsenek, látván hogy a kör stílyed, satnyul, a cassinó helyiségek fütetlenül rideg elhagyatottságban az ürességtől konganak, megragadták az alkalmat, s lett a tengődőből népes, de polgári cassinó, ám legyen polgári de legyen cassinó, legyen mivelődés, haladás gyűl- és gyupontja, különben tévesztene célját.

Hogy a regálék fennállása mellett életerős cassinó lehetlen volna, nagyon egyéni nézet, s a tapasztalat igazolja, hogy a többség nem osztja. Majd itt a regálék végórja rövid időn, s lesz a cassinóban is jó és olcsó étel s ital kapható, de ez itt nem minden, sőt másod-harmadrendű feltétel.

Addig rendezgetjük cassinóügyeinket, hogy egyszerűen csak arra ébredünk, hogy törvénykezési tekintetben Szarvashoz vagyunk csatolva. Erről majd máskor.

P... SZ.

Külföldi rövid hírek.

— Franciaországban Favre Gyula a „Bk.” szerint a polgári kötelességekről nagy tetszés között tartott felolvasást. Beszédében kimutató, miszerint a szabadságot nem haszaltalan meg gondolatlanságok, hanem egyedül az eszmék hatalma által kell visszakövetelni.

Párisban számtalan befogatások történnék. Bonaparte Péter ügyében az elővizsgálatok befejeztettek.

— Rómából az augsburgi „Allg. Ztg.”-nak távirják, miszerint „a zsinat számára új szabályzat készítették elő, melynél fogva a szólás szabadság megszüntetnék.

— Olaszországban — Salernóban — az uzsorás bankok ellen nagy tüntetések történnék. 5 ház romboltattak le.

— Bukarestből jött jelentések szerint az új minisztérium kinevezetett. Az új kabinet 15-én mutattatott be a háznak. Bratiáno György ellene bizalmatlansági szavazatot ajánlott, mely azonban 67 szavazattal 31 ellenében elvetett.

Alóliirt választmány, mind azon tisztelt honfiaknak és honleányoknak, kik a „b.gyulai torna és tűzoltó egyeslet” javára f. évi február 12-én rendezett sorsjátékos táncvígalmalkalmával, részint készpénzbeli adományaikkal, részint pedig nyereségy tárgyak beküldésével — az egyesletjavát előmozdítani és anyagi érdekeit gyámolítani oly készséggel és buzgalommal siettek, — kedves kötelességének ismeri, hazafias pártfogásukért legmélyebb köszönetét nyilvánítani

Gyulán február 14-én 1870.

A „b.gyulai torna- és tűzoltó-egylet” béli választmánya.

Ujdonságok.

— Csaba város részére, a város és volt földesurai között az 1844-ki okt. 14-én kelt urbéri egyességben foglalt s megváltott 606% telek és 764 szellérségért, az országos alaphól adandó megtérítés — 422,047 ft 50 kr o. é. — Szarvas város részére pedig az 1845-ki urbéri összeírásban foglalt s megváltott 355% telek és 868 szellérségért, szintén az országos alaphól adandó megtérítés — és pedig a magyar földterhermentesítési alaphól felvott kölcsön még törlesztetlen részleteinek levonásával — 187,992 fital o. é. állapított meg a magyar földthm. pénzalap kir. igazgatósága által. Tötöklös községenek e tárgyú folyamodványa azonban, mert a szerződés a törvényes bizonyosság s tisztú ügyész jelenléte nélkül kötöttet, ez alaki hiány folytán ugyanazon helyen érdemleges tárgyalás alá nem vétetett.

+ Gyomán egy népbank felállítása van tervben. Az e célból a kasinói helyiségben e hó elején tartott gyűlés egy 9 tagból álló bizottságot küldött ki kebeléből a vidéki népbankok kezelési módjának tanulmányozására. —

× A dobozi erdőcsész névszerint: Kárnyáczki Lajos — ma egyhete — egy a tilosban vadászó orvvadászra bukkanván, ezt puskájának átadására hívta fel. Ez azonban e helyett az erdőcsészt mellbe lövé. A halálosan megsebzett csész is kisüté erre fegyverét s lövésével az orvvadászt balkezén s fültövében sebzé meg. Az orvvadász a helyszínére érkezök által elfogatott s a községházhoz kísértetett. A vizsgálat megindított.

+ Farsangi hírek: Gyomán a tanítóikar a népiszkolai könyvtár javára táncvígalmat rendezett. A tiszta jövedelem az 50 fto meghaladta. A rokkant honvédek menházára ugyanez alkalommal 27 fto gyűjtöttek.

— A táncnak közkedvességű istennője Terpsychore idei körútjában e hó 5-én F.-Gyarmaton is bekopogtatott s évi rendes adóját ott is behajtotta. Ez estélyen leszámítva egy kis kosarat, melyel egy némely demokrat aristokratikus hölgy egy-egy szegényebb sorsu iparost vagy izraelita ifjút megtisztelni elég kegyes vala, mint tudósítónk megjegyzi a legnagyobb kedélyesség uralkodott. Tudósítónk az illető szépek névsorát közléteni most elmulasztá s azt azon esetre tartotta fenn, ha netán adandó alkalomig e kis betegségből ki nem gyógyulnának; ellenben nem feledkezett meg azokról, kik kedves jelenségük által nemcsak kiegyenlítették a társnők magasra törekvése által okozott kedvhezagot hanem az éjt kellemessé és élvezetessé tevék. Tudósítónk a szépség, kellem, öltözöttük izletes egyszerűsége s nyájás megnyerő modoruk által kitünt Pilcer József, Orosz Lilla s Borsothy Gizella kisasszonyokat említi meg. A bál rendezői az újonnan keletkezett ipar-egylet tagjai az elismerést teljes mértékben érdemelték ki. A tiszta jövedelem fele 20 ft a honvédek menházát illeti. —

Korántsem szándékunk kétségbe vonni, miszerint a „Civis” az itt 12-én megtartott torna és tűzoltó bálát olyannak találta, mint a hogy leirta; bizonyos azonban, hogy ő a most említett bálón kizárólag a bál árnyoldalainak kifürkészésével foglalatalkodott. Mi megvallva az általa észlelt árnyakat anyai fény mellett nem vettük észre. Meglehet ennek oka, hogy mi más nézponton állunk, mint ő. Egyébiránt hosszadalmasak nem kívánunk lenni. S midőn érintenök, hogy a városóra cassinósan díszített ternei egészen tömve valának, hogy a női nagybárra fehér és rózsaszínű öltözékek általában véve igen díszesen s fényvel voltak kiállítva, hogy az egylet tagjai közül többen egyleti díszöltönyben jelentek meg; csak azt jegyezzük meg, miszerint e táncestélyen a nagyszámú közönség reggeli 7 óráig a legvígabban mulatott s mondhatjuk a nagyobb résznek oly élvezet nyújtott az, miszerint nem egyhamar fogják azt elfelejteni. A táncosnők között következő ismerőseinket láttuk: Stummer Belicoy Bella, Baranovics Gergelyné, Mojsisovics Vilmosné, Németh Mariska, Kratochvill Róza, Nagy Mariska és Karolina, Hüeke Victoria, Paulovics Ida, Keller Lilla, Varga B. Mariska, Smidt Mariska k. a. st. A vilék kis mértékben s jobbára csak férfiak által volt képviselve. Az udvariasság ugyan követelné, hogy a vidéki női vendégek névsorát közöljük s ez szándékunk-

ban is volt; mintán azonban azokkal ismeretlenségünk következtében nem voltunk oly helyzetben, hogy e szándékunkat kivigyük; lekellett arról mondanunk. S közülök csak egyet Nagy Fanni k. a. Kigyósról említhetjük meg. E táncestély az egyletnek körülbelül 1000 fto jövedelmezett. Még egy táncestélyről teszünk említést. Ez az itteni olvasó kör által 13-án szintén a városóra teremében rendezett táncestély. A könyvtár gyarapítása volt a körnek célja ez estély által. S e célját ha az estélyen megjelenök számát vesszük figyelembe elis érte.

— A helybeli dalárda 28-án rendezendi a bohócestélyt. S ez alkalommal azon általunk is közölt hirt, mintha a dalárda ez estélyen beveendő tiszta jövedelem felét a torna- és tűzoltó egylet gyarapítására fordítaná, illetékes helyről vett tudósítás folytán oda módosítjuk, miszerint a dalárda, ha elég jövedelme lesz, ebből az érintett egylet részére is ajánland fel bizonyos összeget.

× A közm. és közl. m. kir. minister körös-be-rettyó szabályozási főmérnökke az e téren ez előtt nagy szakavatottsággal s közeliismeréssel működött néhai Bodoky Károly helyébe ennek testvérét Bodoky Lajost temesi vízi főmérnököt nevezte ki.

+ Apróságok: A 26-án tartandó kórházi álarcos bárra belépti jegyek Ferentzy Alajos fűszer és Nagy Ferenc könyvkereskedésében kaphatók. A belépti jegyek ára 1 frt. — Az orosházi járásban a szerezredbe: rendes szolgálatra 100, tartalékba 18, — honvédeknek 90 egyén soroztatott be.

— Multi számunkban gyűjtogatással terhelt Szilágyi Andrásnak a vallatásánál történt megkínóztatása érdemében tett közleményünket elolvasva a mennyiben abban a hely megnevezve nincsen azon kérdés merülhetett fel; hogy azon eset tulajdonképen hol történt? — A hibás szedésből származó eme hiányt most helyrehozzuk. Azon eset Békésen történt.

Vegyes hírek.

— A képviselő házban az 1870-ki költségvetés tárgyalása van még mindig szönyegen.

— A fővárosi lapok úgyszólván naponkint hoznak hirt azon változások felől, melyek minisztériumunknál bekövetkeznének. Azon hírek szerint Lónyai Menyhért közös pénzügyministernek lenne kizemelve, helyére pedig Érkövy vagy Kerkápolyi. Ugyancsak ama hírek szerint Mikó gr. lemondana s helyére Gorove jönne. Gorove helyére pedig Gr. Zichy Nándor és Dr. Kemény Gábor emlegettetik.

— A honvédelmi minisztérium mintegy 30,000 darab fegyvert küldött eddigelé szét az egyes zászlóaljokhoz.

— A „Szegedi hradó”-ból vesszük át: „Talyigás szenátor és ó nép.” Talyigás szenátornak neveződnek nálunk a nép fufangosan találékony nyelvén a tanyai kézbesítök, akik köztudomás szerint, gazdálkodási szempontból, kétkerékű egyes fogaton szokták kihordani a „leveleket.” Egy ily talyigás szenátor a napokban valami tilos földön hajtott keresztül, amiért néhány tanyai atyafi körülvette és megállítván, számadásra vonta. A számadás eredménye pedig nagyon szomorú s illetőleg lealázó lett a szenátorra nézve: mert minden könyörgése és kárfizetési ajánlközása dacára azt a esufot követték el rajta, hogy leszállíták a koleszról, lovát kifogaták vele, s azt helyettesítve, szekerét övele magával kihuzaták az utra, hogy a szegény lóvá tett kézbesítő csak egy izadt bele a kutya hidegben. Ekkor aztán utnak ereszték, mert elég volt téve az „ó nép” büszkeségének, mely abban áll, hogy — mint mondák — a paraszt is ur, ha akar, aki — — ! Így beszélték ezt nekünk olyanok, akiknek hinnünk kell.

Hetivásári tudósítás.

Gyula febr. 18. Bár a nagy olvadás miatt meglehetős sár volt már, elég sok szekér összekerült a piacon. Gabonaféléket 75—80 szekér, fát kevés híján 100 szekér, szenet, meszt, kendert, zöldséget, szénát, szalmát összesen mintegy 50—55 szekér.

Gabonafélék közt buza volt ma legtöbb a csekély és közép félekből, miből napi fogyasztásra mult heti árrakon a szegényebb sorsu emberek és sütőgető asszonyok jóformán vettek.

Aránylag kukurica kevés volt, s az ára emelkedett, és két hizlalo 5 ftjával loco magazin készséggel vásárlott készpénz fizetés mellett.

Árpa, zab igen kevés volt, jobban rátartották valmivel mint a mult héten, de vétel jogyzésre méltó nem történt.

A kereskedök egyáltalában nem vettek, ugy szólván nem is nőttek széjjel a piacon.

A fa és szén kivált a piac vége felé olcsóbban kelt, mint a mult héten.

A sertéspiacon igen sok kisebb-nagyobb magló disznó-féle volt, de eladás alig történt, nehéz hizott sertés is volt vagy 15—20 db, félhusu kukuricázott frisingféle legalább is 40—50 db. Eladásokat nem tapasztalván, árakat sem jegyezhetek.